

= N E T O P Ý R =

OBČASNÍK PRO ČERNÝ DŮL, ČISTOU A FOŘT

ČÍSLO 1 - LISTOPAD 2020

Vysvětlení vzniku tohoto občasníku

Byla jsem zvyklá dosud posílat své příspěvky do Černodolského zpravodaje. Občas se ale stalo, že některý z nich nebyl pro nedostatek místa zařazen. Také mi bylo líto, že se počet jeho čísel snížil ze 4 na 2 čísla ročně, čímž zprávy ještě více zastarávají. Tak jsem si řekla, proč to nezkusit po vlastní ose a elektronickou cestou, tak často, jak mi to situace dovolí a jak se zprávy nahromadí. Nejsem žádný profík, obsah asi nebude úplně učený a vyvážený, ale hlavu mi snad za to nikdo neutrhne. A kdyby Vás, milí čtenáři, zaujal z celého občasníku vždy byt jen jeden článek, stojí to za to.

Karolina Boková

Kontakt: 731 179 682
infocentrum@lanov.cz

Vysvětlení názvu tohoto občasníku, aneb o přezdívkách původních obyvatel

Bývalý předák černodolských původních obyvatel, pan Ernst Brosch, psal od roku 1985 jakýsi oběžník „Rotschimmel“ (červený bělouš; ale i ušlechtilá plíseň na sýru:-), a to nepravidelně, většinou jednou do roka.

V zápatí jednoho z nich mě upoutalo vysvětlení původu vzniku jména této tiskoviny:

„Der Rotschimmel dostal jméno po přezdínce Černodoláků. V naší domovině měli totiž obyvatelé každé obce svou přezdívku: takže

Černodolákům se říkalo **červení bělouši** (Rotschimmel, nářečně Ruutschimmel),
Čistečákům **netopýři** (Fledermäuse, nářečně Fladermais), **Fořtácům** **žáby** (Frösche,

nářečně Forster Frösch), Lánovákům hadi (Schlangen, nářečně Long'sche Schlong), Rudničákům vánočky (Butterstriezel, nářečně Botterstriezel), Bolkovákům tvarožníky/tvarožníci (pytlíky na tvaroh, Quarksäcke).“

Díky knihám Rolanda Zirma o Lánovech z r. 2002 a 2007 jsem mohla doplnit i nářeční formu přezdívek a také některé další:

Dolnodvoráci - borůvková kaše či povidla (Heidelbeermus, nářečně Beerpapp)
Vrchlabáci - nářečně Stoodtlälle
Trutnováci - nářečně Knaatsäcke
Slezani - nářečně Lerge

Pan Zirm si vzpomněl na příhodu z mládí: „Ano, přezdívku lánovští hadi jsem někdy slyšel. Při jednom ohni v Kunčicích bylo slyšet: 'Měli by zmizet ti lánovští hadi, to je náš oheň.'“ Později mi pan Zirm s pomocí knihy o nářečí Franze Meissnera z r. 1921 zjistil, že „die Long'schen Schlönga“ určitě vznikli podle meandrů Malého Labe.

Dolnodvorské „Heidelbeermus“ (nářečně Beerpapp) nebylo podle rodiny Beránkových, kteří pocházejí z Dolního Dvora a nyní žijí v Německu, přezdívkou hanlivou. Pravděpodobně se prý zdejší obyvatelům tak říkalo proto, že konzumovali celoročně pokrmy z borůvek, jak čerstvých, tak zavařených, nebo sušených jako lék na zimu. Borůvky rostly v okolí Dolního Dvora hojně. Pan Erich Kraus, rovněž rodák z Dolního Dvora a předák původních dolnodvorských obyvatel, vzpomínal, jak v r. 1943 a 1944 jako děti s matkou a tetou při krásném počasí nasbíraly 25 - 30 litrů denně, a to vše pro zpracování doma. Už v létě 1945 bylo ale Němcům sbírání borůvek zakázáno.

Ohledně výkladu přezdívky Bolkováků mi byla nápomocna Lída Jebavá. Laskavě mi poskytla úryvek svého překladu knihy Marthy Bigalke

o Bolkovu z r. 1997 (Zur Geschichte des Ortes Polkendorf: Kreis Hohenelbe Riesengebirge im Bestand der Gemeinde Hermannseifen und als politisch selbständige Gemeinde 1515-1945), v němž narazila na vysvětlení. Alfred Riege z domu čp. 16 v něm vzpomíná: „Život v době generace dědy v nejmenší horské vesnici v okrese Vrchlabí byl velmi skromný, jistě i pro další generace. Žilo se z polní úrody, z mléčného průmyslu, z chovu prasat a malého zvířectva. Máslo a vajíčka se prodávala v sousedním lázeňském městečku Janské Lázně. Obyvatelé obce se spokojili s tvarohem, odtud je jméno 'Quarksäcke' - 'tvarohoví pytlíci'“.

Co se týká západní, české strany Krkonoš a okolí, pověděl mi etnolog, PhDr. Daniel Dědovský Ph.D., který se tomuto tématu věnuje, mimo jiné toto: „Pokud se jedná o kolektivní přezdívky, fungovaly i zde. Vysočákům se dodnes nadává do 'Nemrátů', případně bývá město označováno za Nemráto (zřejmě od nemít rád, tedy nepřívětiví lidé). Prý, když tu přijdete na návštěvu, uvítají vás hláškou 'Co nám nesete a kdy zas půjdete?' Podobně, zvláště pak mezi Vysočáky, jsou sousední Roprachtice známé jako Kobylákov a jejich obyvatelé jako Kobyláci. Dochovala se říkanka: 'V Ropraticích v kostele chcipla kobyla, přijďte vy Nemráti, bude hostina. Nemráti už dou, kobylu nesou, zanesli ji pod mostek, cucali z ní vomastek'“

Zjistit původ vzniku přezdívek tady u nás se mi bohužel nepodařilo. Nemnohé kontakty na původní obyvatele našeho městyse zhasly a další se mi nepodařilo navázat. Aspoň jsem si ale jako obyvatel Čisté půjčila čisteckou přezdívku pro název svého občasníku. Ve hře byly i názvy „Bokovka“, ČeČiFo, nebo U Stříbrného potoka, ale to přijde na pořad dne třeba někdy jindy ☺

Přežily dva roky ve fořtecké divočině

O kom je s trochou nadsázky řeč? Hned uvidíte.

Jdu si takhle zjara se psy procházkou u potoka ve Fořtě, zkoumám bledule a tak, když tu náhle - co nevidím? V ohybu potoka na naplaveném dříví spolu s lidským nepořádkem trůní plastová láhev a v ní něco jako tyčinka. Divím se, co to je, jdu blíž a rozeznávám, že to je asi srolovaný papír. Po troše námahy jsem z petky vytáhla zvlhlý arch, na němž bylo různobarevným a trochu rozmazaným dětským písmem něco napsáno. Vyrozuměla jsem na místě jen asi tolik, že to je v holandštině, že to napsala devítiletá holčička a že to poslala v r. 2017 z Černého Dolu. To mě hrozně rozesmálo - za dva roky to z Čerňáku po vodě doputovalo až do Fořtu. Přes své nizozemské známé, kteří mají v Lánově dům a které jsem loni vzala na naučnou houbařskou exkurzi, jsem získala překlad do češtiny. Holčička Marieke ze Zaandamu (u Amsterdamu) mimo jiné psala, že jejími zálibami je korfbal, hraní venku a řemesla, že její oblíbenou barvou je fialová, oblíbeným zvířetem kočky a pandy a že prosí v případě nálezu o poslání pohlednice.

Tak jsem jí poslala z Lánova pohled a čekala, jestli bude nějaká reakce. Přeci jen - po dvou letech už má třeba Marieke naprosto jiné zájmy než vzkazy v láhvi. A taky asi ano. Je listopad a kde nic, tu nic.

Nedlouho před tímto nálezem jsem, opět při procházce se psy ve Fořtu, našla jinde u potoka takovou malou věcičku v ochranném pouzdru. Díky vodotěsnému futrálu byla neporušená, ač vybitá. Nejdřív jsem si myslela, že to je třeba fotopast, dnes třeba mezi myslivci tak rozšířená. Pomocí internetu jsem ale zjistila, že to je kamera. Tak mě napadlo, jestli to nějakému motorkáři nespadlo při jízdě terénem z helmy. Až díky

připojení paměťové karty do počítače jsme zjistili množství fotek a podobu majitele a vydedukovali z kontextu, že to je asi někdo z omladiny, pobývající u Jáchyma Dutschkeho na farmě. S pomocí Jáchyma jsem mailem oslovila učitelku ze školy, do které mladík náležel, a čekala na případnou reakci, abych mohla kameru vrátit. Vtipné je, že se ta kamera válela na tom místě také DVA ROKY a nikdo si jí nevšiml, ač ležela těsně u ohradníku. Učitelka sice později konečně odpověděla, ale řekla, že není možné po 2 letech majitele vypátrat. Ačkoli se mi to nezdálo, skončilo vše na mrtvém bodě.

Shrnutí - prostě stojí za to se v tom Fořtě projít, skoro vždy něco najdete! ☺

Dopis malé Holanďanky.

Trable s rourou

Už mnoho let chodím na procházky se psy také okolo lomu v Černém Dole. Mnohokrát jsem tedy mýjela železnou rouru, vysokou asi jako já a zapuštěnou svisle do země nedaleko brány do lomu.

Pak jsem ale četla článek o lidských nástrahách, v nichž končí život mnoha ptáků a jiných živočichů. Jedná se například o různé nádrže na vodu, kde se mohou utopit, nebo trubky nastojato, či nepoužívané fukary, z nichž se třeba velice zvědavá mláďata ohrožených sýčků či sovy pálené už nikdy nedostanou.

Po chvilce odhodlávání kvůli obavám, že budu za blázna, jsem tedy v květnu 2020 poprosila p. Machka z KVK, závodního lomu, zda by mohli rouru, která již ničemu nesloužila, odstranit. On tak prostřednictvím p. Reguliho, vedoucího lomu v Černém Dole, někdy v červnu učinil a já za to všem zúčastněným opravdu srdečně děkuju!

P. S.: Vzala jsem si i jiná doporučení z „ptačího“ časopisu k srdci a do našich sudů na chytání vody umístila jednoduché plováčky, díky nimž se již mnoho hmyzáků zachránilo a které sousedovic včely spokojeně využívaly k pití.

Generálka v kostele

Na sobotu 6. června 2020 vyhlásil Spolek pro kostel Fořt brigádu na úklid kostela. A poněvadž to byl víceméně první takový počín po vánočním koncertu (tedy skoro po půl roce!), obávali jsme se velkého objemu úklidových prací. To jsme si ale klidně mohli ušetřit starosti, poněvadž se sešlo takové množství lidí, že jsme málem nestačili rozdávat práci. Po dvou hodinách jsme měli hotovo a s pocitem dobře vykonané práce jsme opouštěli vysmejený kostel. Kromě úklidu byla na pořadu dne také výroba čtyř květinových záhonků - vydlabaných klád, které později rozkvetly pelargoniemi. Dřevo nám laskavě věnoval pan Rodr, s výrobou pomáhala celá banda chlapů.

Zároveň vedle probíhalo stromolezecké prořezávání lip okolo hřbitova arboristickou firmou Datel. Ty staré stromy si ošetření už skutečně zasloužily.

Opravdu moc děkujeme všem za milou a velice platnou spoluúčast, bez Vás bychom tam my, členové Spolku, byli do půlnoci. Chtěli bychom také velice poděkovat panu Pajerovi z Dolního Dvora za to, že nám do kostela věnoval svůj desetimetrový žebřík. Za Spolek pro kostel Fořt

Karolina Boková

Zleva předseda Spolku Roman Skřehot a pánové Záhora, Broulík a Doman.

Vzpomínky ze srazu Čistáků

Srazy Čistáků se až na nějakou tu výjimku konají pravidelně první sobotu v červenci.

Přítomni 4. července 2020 byli bratři Jaroslav a Bohuslav Otradovští, sestry Alena a Vlasta Švorcovy, sourozenci Jana a Josef Pavlíkovi, sourozenci Iva a Zdeněk Štefanovi, Dana Škrabálková/Boková s dcerou, Václav Kříž, Jiří Petrák a Helena Rešková. U žen bohužel neznám jejich současné příjmení.

Tady jsou jejich cenné vzpomínky:

Obecně se shodli na názvu lokality „Brambuš“ (tedy ne Brabuš, jak stojí někdy v mapách), jako že od brambor (ačkoliv je to ve skutečnosti z německého Brandbusch, spáleniště). Vzpomínali na hajného Janatu (Janotu) z domu čp. 285 (už katastr Rudník), který jediný tam z několika domů zbyl. Socha Nepomuka u starého mostu na křižovatce byla dle Zdeňka Štefana metrová, dle jiných větší, měl svatozář v každém případě a taky něco v rukách. Čistěcký Bolkov se říká čistěcký proto, aby se odlišil od toho rudnického.

Na kapličku před domem čp. 94 (Svobodovi) si vzpomíná jen Zdeněk Štefan a Vlasta Švorcová.

Na dotaz, zda se říká Čistáci nebo Čistečáci, někteří zvolali to a jiní zas to druhé.

V divadle v hospodě u Machačů se hrály hry Pozdní láska a Hrátky s čertem. Pálení čarodějnic se konalo na tovární louce. Jednou hodil Zdeněk Štefan zapálené koště Nadě Spitzové (dnes Lírové) nechtěně do vlasů a cítil se proto jako zločinec. Naďa si na to ovšem vůbec nepamatuje.

Bohunka Pavlíková se jednou topila v lomu v Černém Dole, zachránil ji Otradovský.

Tonda Klok, Herman Erlebach a mladší Jarka se Zdeňkem Štefanem dělali ministranty

ve fořteckém kostele.

Pan Andr měl kozla, dům později vyhořel.

Kloze z křižovatky a Tumu odstěhovali, protože nechtěli vstoupit do JZD.

Truhlář Klok byl cholerik a měl z práce po úrazech kratší prsty.

Zdeněk Štefan a spol. šli k panu Kubíkovi na křižovatce krást třešně, cpali je do sebe a až u mostu zjistili, že mají špinavá trička - Kubík natřel kmeny výkaly.

Vzteklý pan Kunc zmlátil psa, že se nemohl hnout.

Hrát na kytaru se chodilo k Janu Sedláčkovi (asi 11 lidí).

Mladý František Hlava, než se oběsil ve stodole, odložil vedle na trám své hodinky. Vzpomínalo se, jak jel na kole vzadu za sedlem, ale protože tam neměl blatník, seděl si stehno. Míval špatný prospěch a asi trpěl šikanou ve škole. Týden předtím, než si vzal život, se na něj kluci zlobili za to, že jim splasil koně při vyjíždce. V hřibárně na křižovatce se kobyłka Julinka nabodla na kůl tak, že jí to za kohoutkem vylezlo ven. Zastřelil ji policajt.

Dole v Čisté chodíval řezník Hlava, nahoře Brett z Černého Dolu.

Čistečáci chodili ke kováři do Lánova a Lánováci zas do Čisté.

U domku, který stával na místě dnešního čp. 171 (Jebaví) a byl už ve špatném stavu, byla moruše.

Na průčelí domu Hradeckých (čp. 86, dnes restaurace a penzion Čistá) byla vinná réva a lavička.

Za MŠ se konala tvrdá koulovačka hořeních Čistečáků proti dolním.

Chaloupka vpravo u starého mostu na křižovatce obývala paní Kusá, pak tam mělo JZD kancelář a odevzdávalo se tam v bandaskách mléko.

František Štípek vedl dívčí baseballový tým (asi 16 - 18 let).

Na křižovatce stály velké duby, i s cedulkou chráněného stromu. Čtyři až pět těchto krásných dubů i s obrovskou lípou dal skácet nový ředitel ČSSS jako deputátní dříví do Fořtu. Shodili to na zahradu Štefanových.

Ve věži fořteckého kostela hnízдили puštíci a kafky. Vašek Kříž a Standa Vacků měli kafku, švec Hátle v Lánově také.

Rudnická odhalení

V sobotu 5. 9. 2020 jsme byly s mamkou na oslavě 80. narozenin její sestřenice původně z Rudníku, Ireny Linkové, a tam byli i jejich sousedi Krejčárkovi. Docela jsem si povídala s panem Krejčárkem, bývalým kronikářem, a dozvěděla se spoustu zajímavých věcí:

- To on zachránil ty 3 velké osamělé duby v poli mezi Fořtem a Rudníkem. Když se rozorávaly meze, šel za hajným Kosem, jestli by se tyto velké stromy nemohly zachránit. Ten řekl, že to nejde, tak šel Krejčárek za nějakým šéfem statku. Ten řekl, že to půjde a že to udělají tak, že to oficiálně budou orientační body pro letecké práškování. A tak tam ty krásné stromy zůstaly. Takže to nebyl zázrak, jak jsem si doteď myslela. Místo u jednoho z dubů říkáme v rodině "u osamělého dubu".
- Mezi Bolkovem a Černým Dolem existuje chaloupka, obložená eternitem, kam jsem chodila jako dítě s babi na jahody. Říkaly jsme jí Perníková chaloupka. Bylo to krásné místo, bohužel je domeček

v dezolátním stavu a louka mezitím zarostla náletem. Vrablíkovi tam pásli býky. Postavili ji myslivci asi v 60. letech, vlastně to byl rozebraný vejminek z jednoho statku na Bolkově. Prý na té louce rostly hustě orchideje.

- Když jsem se ptala, proč vlastně čistečtí myslivci jsou s rudnickými v jednom spolku, p. Krejčířek vysvětlil, že když se rušily menší spolky, tak on s mým dědou Škrabálkem iniciovali vznik tohoto spolek složeného ze členů ze dvou vesnic.
- Objasn timer myslivecké označení jednoho místa mezi Č. Dolem a Bolkovem - Krejčova bahna. Ani bratr, odjakživa myslivec, to nevěděl. Ten pozemek patřil Krejčovým, což byli prarodiče mé příbuzné Věry Linkové z Rudníka. Kousek dál, blíž k Čisté, je louka a té se zas prý říkalo Cermanovo pole. Dokonce si pamatuje, že je v rohu starý mezník.
- Rybníček u bývalé salaše na bolkovských loukách udělali proto, aby sloužil jako požární nádrž pro případ ohně. Já si do té doby myslela, že to bylo napajedlo pro ty krávy tam.

Záhada Srnčího potoka

V říjnu 2020 jsem v Železném dole nad Černým Dolem narazila na zajímavou věc. Krácejíc zespoda nahoru podél Srnčího potoka se tento proud nečekaně uhnul doprava a náhle v takovém jako úvozu končil, nořil se do země. Kousek výš je tento úvoz zahrazen kamennou zídka a dál nad ní už úvoz není, terén je víceméně vyrovnaný. Pak je asi 100 m území bez potůčku, přitom podle logiky věci by tam ten potůček měl být, voda se objevuje zas až kousek výš pod mostkem přes Lobkowicovu cestu. A protože kousek výš nad Lobkowicovou cestou je v mapě symbol

zkřížených kladívek, tedy staré kutiště, obrátila jsem se na Radka Táslera, odborníka na podzemí v Krkonoších, jestli to nemůže souviset, nebo jestli je to jen jímání vody. Připojila jsem dle mého názoru výstižný, ač rukou kreslený plánek a čekala nadočkavě na jeho odpověď. Napsal mi tentýž den, že kutání bylo na protější stráni, prý jsou tam snad 4 díry. Tohle prý nezná, ale vypadá to na rýhu na jímání pitné vody, protože rýha na proplachování rudy by vypadala jinak. Za dva dny mi p. Tásler napsal znovu, že prý teprve teď ten můj nákres pochopil (!☺), že se díval do svých poznámek, že to zná, že to opravdu je jímání vody a že důl je hodně nad tím severoseverozápadně.

Ach jo, tak záhada se nekonala, budu si ji muset najít někde jinde.

Z HISTORIE...

Dvě poválečné zprávy

Okresní správní komisi Vrchlabí

Oznamuji, že dne 4. června 1945 as o 14. hodině přijelo do obce Čistá, zdejšího staničního obvodu nákladní auto, poznávací značky Y 74-126, obsazené 4 ruskými vojíny a jedním ruským důstojníkem patrně kapitánem. Auto zastavilo uprostřed obce, poblíže obecního úřadu. Po vystoupení z auta se vojíni rozdělili na 2 skupiny, a to po 2 vojínech a počali v obci obcházeti různá domy a domácnosti, přičemž majitelům, resp. držitelům bytu odebírali různé předměty a potraviny.

Nejprve navštívili domácnost továrního dělníka Josefa Müllera v Čisté čp. 54 (*čínžák*), kam vnikli otevřeným oknem, ježto poškození nacházeli se mimo byt. V bytě byl přítomen pouze jejich příbuzný starý muž, který spal

na otomaně a probudil se teprve, když vojíni měli již v bytě všechno zpřeházené.

Z otevřené skříně odcizili 2 dámské modré šaty a aniž by přítomnému starému muži co udělali, a nebo se ho na něco tázali, zase pak dveřmi odešli.

Dále navštívili domácnost tov. děln. Rudolfa Winklera v Čisté 54, který v bytě rovněž spal a byl teprve rušným počínáním si ruských vojáků ze spánku probuzen. Také zde vše prohlédali a odcizili: 1 stříbrné pánské kapesní hodinky se 2 staršími stříbrnými řetízky, 1 pánský šedý oblek, 2 dámské šaty, 1 dámský tmavý plášť a různé maličkosti.

Pak odešli do bytu Marie Seidelové, 76leté, která byla sama doma a bydlící v témže domě čp. 54, kde po otvírání a prohlédání celého bytu odcizili 1 hedvábné dámské šaty, 1 pár dámských střevíců, 1 slaměnou nákupní tašku, 6 kapesníků a 2 páry dámských punčoch.

V témže domě bydlícímu továrnímu dělníku Josefu Bröckelovi odcizili 2 nepromokavé pánské pláště, 2 dámské tmavomodré šaty, 1 pánské starší stříbrné hodiny a 1 pánskou košili, dle udání poškozeného byla to jeho poslední košile. Jest úplně chudý.

Dále vnikli do usedlosti rolníka Josefa a Hedviky Spillerových v Čisté čp. 48 (*dnes p. Diblíček*), kde odcizili 50 kusů slepičích vajec, 8 kg cukru a 1 láhev naložených švestek.

Rolníku Josefu Rückerovi z Čisté čp. 56 (*dnes z tohoto statku zbyl jen bývalý prasečák p. Šimka, nedávno vyhořelý, u bývalé papírny KRPA*) odcizili 2 prasata o živé váze as 45 kg. Jednoho vepře v chlévě na místě zastřelili a druhého pak ubili sekérkou. Dále mu odcizili 100 kusů vajec, která měl připravené k odevzdání do sběrný. Na jejich přání musel jim poškozený Rücker při zabíjení vepřů

a nakládání ještě pomáhati.

Odtud pak odešli do usedlosti rolníka Václava Rindta v Čisté čp. 42 (*dřív Bartůňkovi, dnes Sirotkovi*), kde po otvírání a prohlédání celého domu odcizili 8 litrových láhví zavařeného ovoce, dále 2 5litrové láhve rovněž zavařeného ovoce. Pak asi ¼ kg selského másla.

Rolníku Antonínu Schubertovi v Čisté čp. 41 (*Rejlovi*) odcizili rovněž po otvírání a prohlédání bytu as 30 - 40 kusů vajec, ½ kg uzeného špeku a 1 litr. láhev zavařeného vepřového masa.

Rolníku Rudolfu Baierovi v Čisté čp. 31 (*hasičárna*) odcizili ti samí ruští vojíni as 100 kusů vajec, 2 litrové láhve zavařeného vepřového masa a 2 a ½ kg uzeného špeku.

Rolníku Josefu Wonkovi v Čisté čp. 32 (*V. Kříž*) odcizili 120 kusů vajec, 1 litrovou láhev zavařeného vepřového masa a 1 litr. láhev zavařených třešní.

Továrnímu dělníku Václavu Exnerovi v Čisté čp. 151 (*Hartigovi*) odcizili 1 nepromokavý pánský plášť, 1 černý pánský převlečník, 6 dámských šatů a as 15 kg bílé krupičné mouky.

Továrnímu dělníku Jindřichu Augstovi z Čisté čp. 34 (*Ulvrovi*) odcizili 2 kapesní pánské hodinky bez řetízků, 1 dámský zánovní kostým, 1 modré dámské šaty, 1 nákupní slaměnou tašku a as 40 ks vajec.

Rolníku Janu Exnerovi z Čisté čp. 33 (*dnes roubený dům naproti Hartigovým, dřív p. Šíba st.*) odcizili 1 pánský modrý oblek, 1 pánský nepromokavý plášť, 1 dámské modré šaty, as 50 kusů vajec, ½ másla, 1 kg uzeného špeku, ½ kg mouky a nákupní plátěnou tašku.

Rolníku Janu Zirmovi v Čisté čp. 63 (*Truchlí*), odcizili 7 slepic, as 40 kusů vajec, 3 kg cukru,

1 láhev marmelády, 1 5litr. láhev na vodu, 1 starší pánské hodinky bez řetízku, nějaké prádlo, 3 břitvy na holení a různé maličkosti.

Rolníku Gustavu Schneiderovi z Čisté čp. 10 (*již neexistující statek nad p. Tomíčkem, dnes rekreačka.*) odcizili 6 slepic, které jim musel pomáhati ještě pochyty, 2 vejce a 1 řetízek k hodinkám.

Rolníku Janu Hahnelovi z Čisté čp. 4 (*pod Maternovými místo 4 roubenek*) odcizili 50 kusů vajec, 1 pánský hnědý oblek, 1 pánské kalhoty a 1 5litr. láhev naložených borůvek.

Dále bylo zjištěno, že dne 19. 5. 1945 kolem 22. hodiny přijelo do téže obce Čisté osobní auto, neznámé poznávací značky s posádkou 2 vojínů a 2 dívek, z nichž jedna mluvila německy. Pod hrozbou, že použijí střelné zbraně, vynutili si u rolnice Anna Ludvíkové (správně Ludwigové) v Čisté čp. 90 (*už neexistující hospoda přes cestu od p. Pospíšila na křižovatce*) vydání většího množství prádla a ženských šatů. Jednalo-li se v tomto případě o ruské vojíny, nemůže poškozená bezpečně udati, ježto bylo již tma a vojíni vůbec ani slova nepromluvili.

Dne 6. června 1945 as o 14. hodině zastavilo v obci Čistá na silniční křižovatce vedoucí k Vrchlabí, k obci Fořtu a k Heřm. Sejfům nákl. auto pozn. značky Y 70-713 s posádkou několika mužů, zřejmě to ruských vojínů. V blízkosti jejich zastávky vešli do usedlosti rolníka Viléma Erbena v Čisté čp. 86 (*dnes Penzion a restaurace Čistá, dřív Hradečtí*) a tam pak v prasečím chlívků zastřelili na místě jednoho živého vepře o váze as 120 kg. Vepře pak na místě vyvrhli a odnesli do připraveného tam nákladního auta. Před odchodem napsali poškozenému rusky několik řádků a zanechali mu tam 280 RM okupačních peněz. Pak odejeli směrem

k Vrchlabí a za malou chvíli jeli zpět směrem k Heřm. Sejfům.

Konečně bylo zjištěno, že dne 3. června 1945 as o 16. hod. dostavili se na Liščí boudu, jejíž majitel jest Josef Fischer, 4 ruští vojíni, kde si poručili jídlo a něco k pití. Když se jim toho od majitele dostalo, zavolali si k sobě služebná děvčata, a to Gretu K., 24letou, a 24letou Fridu T., které jim musely býti po vůli. Gretu K., která jest hezčího vzhledu, ponechali si na pokoji as 4 hodiny, kdežto Fridu T. pouze 1 hodinu. Jak bylo zjištěno, přijeli tam nákl. autem neznámé pozn. značky. Majiteli boudy Jos. Fischerovi pak před odchodem odcizili různé ... a větší množství kuřiva, nějaké vejce, vysoké boty, 20 kg cukru a větší množství čaje.

Dne 4. 6. 1945 mezi 15. a 17. hod. přišli do loveckého záměčku majitele lesního panství Waltera Riedela v Černém Dole čp. 149 (*tzv. Záměček nad Berghausem*), v němž jako hlídač bydlí 60letý Jan Monser se svojí ženou, 4 vojíni nezjištěné nár. příslušnosti a pod hrozbou střelnou zbraní odnesli s sebou po prohledání veškerého vnitřního zařízení asi 50 kusů různého prádla, 1 šedou vlněnou přikrývku a 1 starší lovecký dalekohled. Jak bylo dále dodatečně zjištěno, došlo ve zdejších obvodech v době od 15. do 19. 5. 1945 k následujícím přepadům, resp. násilným zásahům do cizího majetku.

1) Dne 15. nebo 16. 5. 1945 odebrání 2 pánských obleků, různého prádla a holících potřeb - 2 muži v civilním obleku holiči Rudolfu Schediwkovi v Čisté čp. 145 (*dům s kulatou střechou nad Jebavými, dřív Martincovi*)

2) Dne 19. 5. 1945 odebrání různého dámského prádla hostinskému Fritzu Ludwigovi v Čisté čp. 90 (*už neexistující hospoda přes cestu od p. Pospíšila*)

na křižovatce) - 2 muži v civilním obleku.

3) Znásilnění dcery Gustava A. v Čisté čp. 76 (MŠ) a odebrání různých poživatin několika ruskými vojíny dne 19. 5. 1945.

4) Znásilnění Elfriedy B. z Čisté čp. 153 (Maternovi) dvěma ruskými vojíny dne 19. 5. 1945.

5) Odebrání motocyklu a 2 párů jezd. bot Josefu Ketschnerovi ve Fořtu čp. 29 (dnes Jáchym Dutschke) dvěma ruskými vojíny dne 18. a 19. 5. 1945.

6) Odebrání traktoru s 2 přívěsnými vozy velkostatku Fořt vojíny ruské národnosti dne 18. 5. 1945.

7) Odebrání hodinek se řetízkem řídícímu učiteli Jiřímu Knotkovi ve Fořtu čp. 44 (dům skoro naproti potravinám paní Kratochvílové) vojíny ruské národnosti dne 19. 5. 1945.

8) Odebrání šicího stroje Marii Pohlové ve Fořtu čp. 17 (druhá chalupa od zatáčky se sv. Nepomukem) dne 19. 5. 1945 ruskými vojíny.

9) Odebrání 450 vajec a kbelíku tvarohu Karolině Schubertové ve Fořtu čp. 17 dne 19. 5. 1945 ruskými vojíny.

10) Znásilnění Anny S. ve Fořtu čp. 36 (poslední dům vlevo ve směru na Lázně Fořt) dvěma vojíny ruské národnosti a odebrání jí náramkových dámských hodinek a pánských hodinek se řetízkem dne 19. 5. 1945.

Velitel stanice: Vrch. strážm. ...

Okresní správní komise, Vrchlabí
došlo ...

č. j. 809

Věc: Krádež vloupáním v Čisté

Udání:

Osobní data:

Pachatel není znám.

Případ vyšetřoval a udal štrážm. Josef Zavoral a podstrážm. Bohumil Samek z vlastního popudu.

Svědci v udání uvedeni.

Poznámka:

Skutková podstata:

I.

V noci z 24. na 25. 9. 1945 byly spáchány v domcích čp. 11, 17, 27, 99 (dům stával v prostoru dnešní křižovatky), 152 v Čisté krádeže vloupáním. Domky, v nichž bylo vloupání, jsou neobydlené, všechny jsou blízko okresní silnice a nalézají se, resp. nalézaly se tam věci jako šatstvo, prádlo a pod. po odsunutých německých příslušnících. Krádeže vloupáním byly spáchány ve všech domcích stejným způsobem a ve všech případech bylo vše, co se v bytech i na půdě nalézá, rozházeno po podlaze a z jednotlivých zásuvek a krabic rovněž vysypáno na podlahu.

V domku čp. 11 (chalupa p. Šebka u silnice, nad p. Záhorou), stojícím těsně na břehu potoka (Stříbrný potok) vnikli pachatelé po (trhnutím) uvolnění okenního obrtlíku a otevření okna ložnice do této místnosti, z šatníku a prádelníku odcizili různé šatstvo a prádlo, pak vešli na půdu, kde rovněž bylo ve skříni šatstvo, které též odcizili, a konečně z chodby vzali jedno dámské jízdní kolo nezjištěné značky a po spáchání činu opět tímtéž oknem odešli k potoku, který přešli a kolem potom přešli na silnici vedoucí dolů po Čisté.

V domku čp. 152 (*p. Tomíček*), který stojí as 30 kroků od silnice proti čp. 11, rozbili pachatelé v hořejší části okenní vyhlídky sklo, rukou pak otevřeli otočením obrtlíku okno a tudy vnikli do kuchyně. V kuchyni ze skříně odcizili různé šatstvo, ze skříně v pokoji též šatstvo a prádlo, potom na půdě jedny vysoké zánovní boty uschované v bedně a 2 páry též vysokých kožených bot pověšených na stěně. Dále byl z kuchyně odcizen jeden zánovní sklápěcí šicí stroj. S odcizenými věcmi odešli pachatelé zadními dvířky, která za sebou zavřeli a sami pak vyskočili rozbitým oknem kolny.

Do domku čp. 17 (*Pavlíkovi*) vnikli pachatelé podobně jako u předešlého. V okně chodby po rozbití sklad uvolnili obrtlík, okno otevřeli a tudy potom měli přístup do celého stavení, ježto jednotlivé místnosti nebyly uzamčeny. Zde odcizili větší množství prádla mimo ložní kanafasové prádlo, které zůstalo ve skříní neporušeno, šatstva a v místnostech ze všech zásuvek vysypali obsah na podlahu a prádlo a šatstvo, které se jim nehodilo, rozházeli po podlaze. Taktéž na půdě vše rozházeli a obsah i každé krabice rozsypali po podlaze. Jmenovitě v tomto domku bylo vše tak zřízeno, že to činí dojem, že v domě řádili šílenci.

V domku čp. 27 (*stával v zahradě Jeriových, vedle domu čp. 28 p. Chmelíka*), kamž rovněž vnikli oknem po rozbití okenní tabulky, vše přeházeli a rozházeli, ale není jisto, zda neb co odcizili, ježto se jedná o starý domek a nebyly tam žádné lepší věci, jen starší prádlo a šatstvo, které zůstalo rozházeno, nejvýše několik kousků mohlo být odcizeno.
Okresní soud Vrchlabí

Zdroj: dokumenty z trutnovského archivu

Výhled z vykáceného svahu nad hájenkou v Železném dole.

Zvon z fořteckého kostela, nyní v muzeu v Hostinném.

Potok ve Fořtě krásně meandruje.

Kácení lesa na svahu v Čisté
umožnilo nebývalé výhledy.

U lomu v Černém Dole.

Černodolské obecní razítko z r. 1870, 1877 a 1908.

Čistecké razítko z r. 1891.

Fořtecké obecní razítko s labutí z konce 19. st. a farní z r. 1930.

Čistecké razítko z r. 1907.
Strom uprostřed je dub.

Čistá - průvod hasičů s kapelou v čele.
Ze statku v pozadí zbyl jen vyhořelý
prasečák a vejminek zcela vlevo.
Sušárna lepenky za starou hasičárnou
je už také dávnou minulostí.

Fořt - zaměstnanci učiliště
před zámkem.

